

TÜRKİYE JEOLOJİ KURUMU
35. BİLİMSEL ve TEKNİK KURULTAYI

BİLDİRİ ÖZETLERİ

9 - 13 Mart 1981
ANKARA



TÜRKİYE JEOLOJİ KURUMU

TÜRKİYE JEOLOJİ KURUMU

35. Dönem Yönetim Kurulu

Başkan	:	Dr. Doğan PERİNÇEK
II. Başkan	:	Dr. Muzaffer EVİRGEN
Yazman	:	Dr. Ali UYGUN
Sayman	:	Ismail TERLEMEZ
Yayın Yazmanı	:	Erhan KÖKÜÖZ
Kitaplık Yazmanı	:	Ersin ŞEN
Sosyal İlişkiler Üyesi	:	Şükrü PEHLİVAN

**T.J.K. Bayındır Sokak 7/1 Yenisehir - ANKARA
Tel : 17 79 10 PK. — 464 Kızılay — ANKARA**

AYYILDIZ MATBAASI A.Ş. — ANKARA 1981

BİLDİRİ ÖZETLERİ

BİGA YARIMADASINDAKİ Pb-Zn CEVHERLEŞMELERİNİN OLUŞUM KOŞULLARI

CONDITIONS OF Pb-Zn MINERALIZATIONS IN BİGA PENINSULA

Eşref AYDIN, Türkiye Şişe ve Cam Fab. A.Ş.

Pb-Zn cevherlegmelerinin oluşum koşullarını belirlemek için kullanılan yöntemler, sülür izotop çalışmaları ve galenit mineralindeki Sb/Bi oranlarının saptanması esasına dayanır. Sülfitli maden minerallerindeki eser elementlerin dağılım ve miktarlarının jeotermometre ve jeobarometre olarak kullanılabilecekleri çeşitli yazarlar tarafından ortaya konulmuştur.

Galenit mineralinin yapısına girebilen Bi ve Sb elementlerinin derişimi cevherlegmenin sıcaklık ve basıncı ile yakından ilgilidir. Biga Yarımadasındaki Pb-Zn cevherlegmelerinin oluşum koşullarını tahmin edebilmek amacıyla, Yarımada'daki en önemli oluşumlardan (Altınoluk, Kalkım-Henderesi, Bağırkaç, Arapuçan Dere ve Balya) örnekler alınarak galenitlerin içерdiği Bi ve Sb elementlerinin kantitatif analizleri elektron mikroskop ile gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen bulgulardan Balya'daki cevherlegmenin oluşum sıcaklığının orta sıcaklık zonu ($140\text{--}220^{\circ}\text{C}$), Bakırkaç'tan alınan örneklerin daha yüksek bir sıcaklık ($200\text{--}300^{\circ}\text{C}$) zonunda meydana geldikleri belirlenmiştir. Buna karşın Kalkım-Handeresi, Altınoluk ve Arapuçan Dere cevherlegmelerinin oluşum sıcaklıklarının yüksek sıcaklık zonu ile orta sıcaklık zonu arasındaki geçiş zonunda yer aldığı saptanmıştır.

Ag elementinin daha ziyade orta sıcaklık zonu galenitlerinde bir artış gösterdiği; buna karşılık bu elementin derişiminin derinlik arttıkça hızlı bir şekilde azaldığı gözlenmiştir.

Biga Yarımada'sındaki cevherlegmelerde basıncın en etkin olduğu yerin Bağırkaç, en az etkinlik gösterdiği yer ise Balya'dır.

**BURHAN - YULARI KÖYÜ (GAZİPAŞA - ANTALYA)
YÖRESİ KURŞUNLU BARİT YATAKLARININ
KÖKENSEL YORUMU:**

**GENETIC INTERPRETATION OF Pb BEARING BARITE
DEPOSITS IN THE NEIGHBOURHOOD OF BURHAN -
YULARI VILLAGE (GAZİPAŞA - ANTALYA)**

Ahmet AYHAN, M.T.A. Enstitüsü

Bölgenden başlıca kayaçlarını Permiyen yaşı değişim türde sistler, kuvarsit, dolomit, baritli kireçtaşı, baritli sist, killi sist (kamali sist) ve banklı kireçtaşı oluşturmaktadır. Tüm kayaç istifileriyle cevherli kesimler Alp orojenezinden fazla etkilendir. Galenit içeriği barit yatakları sedimanter kökenlidir. Yatakların sedimanter oluşumuna işaret eden bazı önemli bulgular söyle özetlenebilmektedir:

- a) Barit, daima dolomit, baritli kireçtaşı ve baritli sistler gibi belirli stratigrafik seviyelerde oluşmuştur. Çok sayıdaki tabakalı ve mercek şekilli cevher kütleleri genellikle yantaşa uyumlu olup, bir kayaç istifinde belli bir seviyeyi izlemektedir.
- b) Karst ve remobilizasyon oluşukları dışında barit tabakalarının belirgin uyumlu tabakalanma şekilleri yanında yantaşa olan dokanakları kesindir. Barit dağılımının stratiform karakteri, tipik sedimanter özellikler nedeniyle de makrodan mikroya kadar değişen ölçeklerde gözlemlenebilmektedir.
- c) İnce tabakalı barit, çört, dolomit ve kireçtaşlarının ardaşıklı çökeliği ve denizaltı kaymalarının sonucu ortaya çıkan yapılar belirgindir.
- d) Tektonik ve öteki jeolojik olaylardan az veya hiç etkilenmeyen yerlerde bulunan baritler ince tanelidir. Buralarda barit tabakaları, sedimanter yapılarından jeopedal yapı örneklerini içermektedir.

- e) Jeokimyasal analizlerle de kontrol edilmiş olan taban ve tavan kayaçlarında; hidrotermal yataklanmanın belirgin özelliklerinden teleskoplaşma, Salband oluşumu ve dispersiyon halelerinin varlığı saptanamamıştır.
- f) Barit numunelerinde saptanan Ba/Sr oranları, tanınmış bazı sedimanter kökenli barit yataklarıyla uyumluluk göstermektedir.
- g) Cevherli karbonat kayaçlarının yakınlarında bulunan ve onlardan daha genç yastaki banklı siyah kireçtaşlarında cevherleşme görülmektedir.

Genel olarak, mağmatik faaliyetlerle doğrudan bir ilişkisi gözlene miyen maden yataklarında; metaliyon geliminin eksalatif-hidrotermal süreçlerden ziyade sedimanlarda bulunan NaCl'ce zengin formasyon suları veya doğrudan selektif (Kromatoğrafik) çökelmelerden kaynaklan diği düşünülmektedir.

Bölgesel metamorfizma, tekrarlanmalı tektonik hareketler ve karst olayının en az iki defa ortaya çıkması yataklarda remobilizasyon olayına yol açmıştır.

KICIK, GÜNEY ve SEYFE (GAZİPAŞA) YÖRESİNDEKİ BARİT ve KURŞUN MINERALLERİNİN JENEZİ ÜZERİNE

ON THE GENESIS OF BARITE AND LEAD MINERALS IN THE NEIGHBOURHOOD OF KICIK, GÜNEY, SEYFE (GAZİPAŞA).

M. B. SADIKLAR, Heidelberg Univ., Almanya
G. C. AMSTUTZ, Heidelberg Univ., Almanya

1976'danberi Gazipaşa yöreisinde, Alanya Masifinin epimetamorfik serilerinde, değişik BaSO_4 ve PbS yataklarında sürdürülen arazi gözlemleri ve laboratuar araştırmaları bizi bu yatakların oluşumunu "epijenetik" olarak açıklamaya çalışmanın pek tutarlı olamayacağı sonucuna getirmiştir.

Elementlerin kökeni henüz kesin olarak bilinmemekle beraber, baritin sedimanter bir ortamda göklememesi için hiçbir kimyasal engel yoktur. Buna rağmen, fikrimizce, bir maden yatağının "jenezi" açıklanmaya çalışılırken, sadece kimya kurallarının değil, aynı şekilde cevher mineralleri ile yankayaç arasındaki "geometrik" ilişkilerinde "Jenez" açıklamasına olabilecek katkıları gözden geçirilmelidir.

Yöredeki BaSO_4 ve PbS seviyelerinin açıkça gözlenen tabaka bağlılıklarını, yankayaçla olan "ezzmanlı" tektonik geçişleri, çevre kayaçları ve onların genel fasiyelerinin başka yörelerdeki barit yataklarında görülen mineral parajenezlerine jeokimyaca uyumluluk göstermeleri vs. gibi veriler bizi bu yataklar için bir varsayımin geçerli olabileceği düşüncesine getirmektedir, o da cevher mineralleri ile yankayanın "esit yaşı" olması gerektigidir.

Süphesiz, Rejiyonal Metamorfizma ve tektonik olaylar esnasında gerçekleşen mekanik değişimler ve hatta sınırlı yer değiştirmeler "epijeneticin" damgasını taşımaktadırlar; ama bu zaten "ünceden" var olanda meydana gelen "ikincil" olaylar özdeki olguyu değiştirmez.

SALİHLİ - SART PLASERLERİNDE AĞIR MINERAL DAĞILIMI ve DEĞERLENDİRİLMESİ

HEAVY MINERAL DISTRIBUTION IN SALİHLİ-SART PLACERS AND THEIR EVALUATION.

İsmet UZKURT, Ege Üniv. Makina Fak. Maden Bölümü

Orhan SEMERKENT, Ege Üniv. Makina Fak., Maden Bölümü

Belli bir oranda M.Ö. 6 yy daki Lidya Krallı Krezüs'ün meşhur hazırlarının temelini oluşturmuş Salihli Sart plaserlerinde son yıllarda yapılan araştırmalar altın dağılımının düzensiz olduğunu ve mevcut tenörlerin ekonomik bir değerlendirme için yeterli olmadığını ortaya koymuştur. Bu çalışmada adı geçen plaserlerdeki ağır mineraller ve bunların kütle içindeki dağılımları belirlenmeye çalışılmıştır. Güdülen ana amaç düşük-tenörde olduğu bilinen altının değerlendirilmesini yan ağır mineral ürünleri ile ekonomiklik kapsamı içine sokabilmek olmuştur.

Daha önce yapılan araştırmalar altının 1 mm nin altındaki fraksiyonda serbest halde bulunduğu, bu tane iriliğinin üstündeki fraksiyonlarda altının elde edilimi için pahalı kırma - öğütme işlemlerine gerek bulunduğu ortaya koymuştur. Bu çalışmada da plaser kümescinin 1 mm nin altındaki bölümü temel kabul edilmiş ve bu kütle içindeki ağır mineral ve altın dağılımı incelenmiştir. Elde edilen sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür:

1. Toplam ham kütlenin %25,31 ini oluşturan 1 mm nin altındaki plaser kütlesinde %17,65 oranında, yoğunluğu 2,96 nin üzerinde bulunan ağır mineraller mevcuttur.
2. Ağır minerallerin ana kütlesini zirkon, rutil, apatit, hematit, almandin oluşturmaktadır. Ayrıca iz olarakta barit, kasiterit; ilmenit, limonit, zinober, pirotin, kalkopirit, pirite rastlanmıştır.

3. Adigeçen minerallerden altının yanında ekonomik açıdan önemli olabilecek mineral olarak zirkon, rutil ve apatit belirlenmiş ve bunların çeşitli tane fraksiyonlarındaki dağılımları ortaya konulmuştur. Buna göre 1 mm nin altındaki kütlenin ağır mineral fraksiyonunu %8.52 zirkon, %4.84 rutil, %2.24 apatit oluşturmaktadır. Ayrıca bu ağır mineral kütlesi içinde 2 gr/ton altın bulunmaktadır. Ağır mineral bölümünün geri kalan kısmını ise hematit ve almandin oluşturmaktadır.

4. Plaser kütlesinin 1 mm'nin altına elemesi yoluyla tenörü %2.02 zirkon, %1.25 rutil, %0.60 apatit ve %0.53 gr/ton altın igeren ve ton başına ham değeri 21,58 dolar olan bir kütle elde edilmektedir. Basit bir elemeyle elde edilebilecek bu kütleden teknolojik ve ekonomik olarak altın, zirkon, rutil, apatit elde edilebileceği örneklemelerle ortaya konmuştur. Bunun için 2 seçenek ortaya çıkmaktadır:

— Birinci seçenekte 1 mm'nin altındaki plaser kütlesi sınıflandırma işlemine tabi tutulduktan sonra altın, zirkon, rutil ve apatit elde edilimine yönelik olarak belirlenmiştir. Bu taktirde gene örnekleme yoluyla kapasite yılda 5 milyon/ton ham plaser olması gerekmektedir. Bu taktirde gene örnekleme yoluyla kapasite yılda 5 milyon/ton ham plaser olması gerekmektedir. Bu takdirde yaklaşık 600 Kg/yıl altının yanında 20.9 Kg/ton zirkon, 13.02 Kg/ton rutil, 8 Kg/ton apatit konsantresi elde edilecek ve elde edilen gelir yılda 25 milyon doları bulacaktır. Gerek yöntemin ayrıntısı ve gerekse maliyeti belirlenmesi ayrı bir araştırmaya bırakılmıştır.

— İkinci seçenek ise plaser kütlesinin elenerek — 0.315 + 0.063 mm fraksiyonunun altın üretimine tabi tutulmasıdır. Zira bu yolla altın tenörü 1.28 gr/ton olan ve plaser kütlesindeki altının %80 ni bulunduran bir kütle ortaya çıkmaktadır.

Ekonomik olması dünyadaki örnekler ışığında kesin olan bu iki seçenekten hangisinin uygulanması gerektiği sorusu gene ayrı bir araştırmaya bırakılmıştır. Ancak birinci seçeneğin sermaye yoğun ve geliri de aynı nisbette yoğun olduğu, ikinci seçenekte ise az yatırımla gelir elde etmenin mümkün olacağının kuşkusuzdur.

Hangi seçenek kabul edilirse edilsin bu çalışma Salihli Sart plaserinin günümüz koşullarında ekonomik olarak altın, rutil, zirkon, apatit açısından değerlendirilebileceğini ortaya koymustur.

KARSTİK BİR BÖLGEDE İNŞA EDİLEN ve SU TUTMAYAN CEVİZLİ GÖLETİ (AKSEKİ-ANTALYA) HAKKINDA

ABOUT THE LEAKING POND OF CEVİZLİ (AKSEKİ - ANTALYA) BUILT ON A KARSTIC REGION.

Temuçin AYGEN,

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Antalya ilinin Akseki ilçesi Cevizli bucağı yakınlarında inşa edilen Cevizli Göletinin, göl sahası içinde meydana gelen takriben 3 metre çapında üstüvane biçiminde karstik bir göküntü, rezervuar gölündeki suyun tamamen kaçmasına sebep olmuş ve Cevizli Ovasını sulama maksadıyla inşa edilen gölet kullanılamaz hale gelmiştir.

Aynı bölgede bizim daha evvel, Oymapınar Barajı için yapmış olduğumuz karstik etüdlerde ve karst haritası üzerinde, Değirmenlik köyü düdenlerine kaçan suların yeraltında takip ettiği yönlü oklarla göstermiş, ve göletin inşa edildiği bölgede bir karst yolunun bulunduğu işaret etmiştir.

Göletin inşasına izin veren jeolog raporunda, bu etüd ile, jeolojik ve karstik harita, nazari dikkate alınmadığı gibi, 1/1000 ölçekli yeni hazırlanan ve göletin inşasına müsaade eden jeolojik harita üzerinde rezervuar gölünün yayılma sahası, olduğu gibi flis gösterilmiş ve kireçtaşlı mostralari yer almamıştır. Halbuki, meydana gelen göküntünün 12 metre kadar yakınında kireçtaşlı mostrası vardır ve takriben 30 derece eğimle alüvyon altına dalmaktadır. Bu kireçtaşlı formasyonu içindeki bir çatlak, ince malzemeli kohezyonsuz alüvyonu oluşturan toprak ve kumlu, çakılı dolgu malzemesinin suyla birlikte kaçmasına sebep olmuştur.

BİGA YARIMADASI JEOMORFOLOJİ ARAŞTIRMASININ MORFOTEKTONİK SONUÇLARI

MORPHO - TECTONIC RESULTS OF GEOMORPHOLOGY INVESTIGATION IN BİGA PENINSULA.

O. EROL, A. BIRCAN, E. BOZBEY, A. DURUKAL, S. DURUKAL,
N. GÜREL, M. HERECE, T. KOZAN, N. MÜLAZIMOĞLU, S. OZANER,
F. ÖĞDÜM, Y. ÜNSAL.

Bu araştırma MTA Enstitüsü Temel Aratırmalar Dairesi Jeomorfoloji araştırma biriminin, Kuzey Ege-Çanakkale kıyı bölgesi araştırma projesi çerçevesi içinde yaptığı çalışmaların bazı sonuçlarını kapsar. Araştırmada, havzalardaki tortul formasyonların kargıtı (correlated) olan aşınım yüzeyleri ileri kıyı ve akarsu şekillerinin yükselim alanındaki yayılımı ve tektonik olaylar etkisiyle durum değiştirmeleri incelenmiştir. Arazi çalışmaları, birim tiyelerinin 1/25.000 ölçekli ayrıntılı jeomorfoloji haritaları çizimiyle sürdürülmüş; bu haritalar daha sonra büroda 1/100.000 ölçüğine kılıçlıltüp sadeleştirilerek genel sonuçlara varılmıştır.

Çalışmalar sırasında Miyosen sonları (D I), Pliyosen ortaları (D II), Pliyosen sonları (D III), ve Enalt Pleyistosen'e ait aşınım ve birikinti yüzeyleri ile Alt (S 1, S 2), Orta (S 3) ve Üst (S 4, 5) Pleyistosen ile Holosen'e (S 6) ait sekiler saptanıp haritalanmıştır. Böylece hazırlanmış genel jeomorfolojik harita, aşınım yüzeyleri ve şekillerin genel yayılımı gösteren grafikler ve Biga yarımadasının, uydı fotoğraflarından çizilmiş çizgiselli haritalarından çıkarılan sonuçlar söyle özetlenebilir:

Miyosen sonlarına kadar yarımada KD-GB uzanımlı büyük bir tektonik blok görünümündedir. Kazdağı burada en belirgin yükseldir. Miyoseni izleyen hareketlerle Biga yarımadasında, Kazdağ'ın yükselmesi Çanakkale yöresinin alçalması sonucunu doğuran, kuzeye bir çarpılma ol-

mus, Edremit çöküntüsü belirmeye başlamış, Kozak bloğu Kazdağı'na oranla biraz daha alçakta kalmıştır. Pliyosen ortalarındaki hareketler eski büyük blokta parçalanmalara neden olmuş, Gökçeada - Bozcaada şelf alanı ile Ezine - Zehramkale Kuzey - güney uzanımlı kesimi birer alçalmış; Çığrı Dağı, Kazdağı'nın batı ve doğu kesimleri ise farklı oranlarda yükseltim alanı olma eğilimi göstermiştir. Babakale ve Behramkale çevresindeki volkanizma ile bu farklı külçük parçalara bölünme arasında bir ilişki olsa gerektir:

Pleyistosen'de Ezine - Behramkale alçalımı, hafif de olsa kendini hissettirmiştir, Edremit Körfezi çöküntüsü sürdürmüştür. Orta Pleyistosen'de Kazdağı'nda hafif bir yükselme eğilimi, Üst Pleyistosen ve Holosen'de görelî bir durgunluktan söz edilebilir.

OLTU HAVZASINDAKI OLIGOSEN ÇÖZELLERİNİN FİZİKSEL ve KİMYASAL ÖZELLİKLERİ ve BU ÖZELLİKLERİN ÇÖKELLERİN AŞINMASINDAKI ETKİLERİ

**PHYSICAL AND CHEMICAL PROPERTIES OF OLIGOCENE
SEDIMENTS IN OLTU BASIN AND EFFECT OF THESE
PROPERTIES ON EROSION OF THESE SEDIMENTS.**

Ibrahim ATALAY, Atatürk Üniversitesi Coğrafya Bölümü, Erzurum

Kuzeydoğu Anadolu orogenik kuşağı içerisinde molas-flis özelliğinde olan Oltu-Kömürülü ve Narman havzaları bulunmaktadır. KD-GB yönünde uzanan Oltu-Kömürülü havzasının kuzeyinde Kretase flis ve kireçtaşlarından ibaret Akdağ-Dutludağ silsilesi, güneyinde epimetamorfik sistemlerden oluşmuş Kırdağ ile peridotit-serpantin, gabro ve az miktarda andezitlerden ibaret Karadağ-Gökdağ kütlesi yer almaktadır.

65 km uzunluğunda, 2-8 km genişliğinde olan Oltu-Kömürülü havzada 1100 - 2000 m arasında Oligosen formasyonu bulunmaktadır. Bu formasyon üstten alta doğru kalınlığı 500 m ye ulaşan "jipslı"; kirmızımsı, mor, beyazımsı ve sarımsı renkte kıl, marn, kumtaşı ve çakıltası tabakalarının nöbetleşmesinden oluşan "üst alacalı"; volkanik tüp, breg ve aglomeralardan ibaret olan ve kalınlığı 250-1000 m arasında değişen "volkanik" ve bunun altında üst alacalı horizonta benzezen "alt alacalı" zonlardan meydana gelmiştir.

Üst ve alt alacalı horizonların killi, marnlı tabakalarından alınan 25 örnekdeki kıl miktarının %40-82, milin %6-38 ve kumun %8-25 arasında değiştiği saptanmıştır. Bu çökellerin pH değeri 8.40 - 9.9 arasında değişmekte olup, şiddetli ve çok şiddetli alkalen reaksiyon göstermektedir. CaCO_3 (kireç) miktarı %0.1 - 29; değişebilir Na 2.3 - 53.2, K 0.13 - 3.3

m.e./100 gram malzeme; çözülebilir Cl 0.11 - 4.99, HCO_3 0.05 - 0.74, SO_4 0.47 - 32.41 m. e./100 gram malzeme arasında seyretmektedir. Ayrıca, üst ve alt alacalı horizanlardan alınan çökellerin satırasyon ekstraktındaki sodyum adsorbsiyon oranı (SAR) 0.53-55.67, değişebilir sodyum yüzdesinin (ESP) 7.3 - 44.71 arasında bulunduğu tesbit edilmiştir. Elektriki geçirgenlik değeri ise 0.86 - 56.69 arasındadır. Bu değerlere göre Oligosen gökellerinin kimyasal yönden "tuzlu - sodik" özellikte olduğu ortaya çıkmaktadır.

Oltu havzasındaki Oligosen gökellerinde çözülebilir anyon ve katyonların bol miktarda bulunması, özellikle çökellerin su ile doygun duruma geldiğinde akmasına, heyelanların oluşmasına meydana vermektedir. Özellikle yamaç eğiminin 50-52° yi bulduğu alanlarda akmalar olmaktadır. Ayrıca eğimli yamaçlarda yüzeysel akışa geçen ve kanalize olan suların oyuntuları meydana getirmektedir.

KARADENİZ'İN GÜNCEL ÇÖKELLERİ ve URANYUM ARAŞTIRMALARI

RECENT SEDIMENTS IN BLACK SEA AND URANIUM EXPLORATIONS

**Abdullah GEDİK, Taner SALTOĞLU, Hüseyin KAPLAN
MTA Enstitüsü**

Karadeniz'in tabanından alınan 53 karottan elde edilen 546 numune-de uranyum tayini yapılmıştır. Tayinlerde fluorimetrik yöntem uygulanmış olup fluorimetrik ölçümlere kadar su işlemler yapılmıştır: 105° C de kurutma, tartım alındıktan sonra organik maddelerin uzaklaştırılması için kızdırma, HF-HNO₃ karışımı ile çözünürlestirme, Al (NO₃)₃ gözeltisi- etilasetat fazlarındaki ekstraksiyon ve NaF-LiF karışımı ile eritilme ya-pılmıştır.

105° C de kurutulmuş numuneler üzerinden bulunan U₃O₈ değerle-rinden hesap yolu ile orjinal numunelerin de uranyun içerdikleri saptan-mıştır. Elde edilen bu değerlerle her karotta 0-60 cm, 60-120 cm ve 0-120 cm aralıklarına göre ağırlıklı ortalamalar hesaplanmıştır.

Uranyum tayinleri yapılan, 105° C de kurutulmuş, 53 karota ait 546 numunede U₃O₈ tenörleri 2-20 ppm arasında değişmektedir. Yalnızca, açısal koordinatları 43° 00' N ve 31° 00' E olan lacosyona ait 17 no.lu karotun 24-33 cm aralığından hazırlanan tek numunede en yüksek değer olarak 28 ppm U₃O₈ bulunmuştur. Genellikle, karotların ortalama 50-60 cm'ye kadar olan üst seviyelerinkine göre daha yüksektir.

Karadeniz dibindeki gökellerin en üst yaklaşık 30 cm lik kısmı orta-lama %40 dolayında kalsiyum karbonat taşımaktadır. Son 3000 yılda çö-kelmiştir. Kalsiyum karbonatın çok büyük bir bölümü organik kökenli olup kokolitlerden meydana gelmiştir.